

Kauknorio šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

Nėra

Koordinatės

LKS: 469690; 5988524

Adresas

Lazdijų r. sav., Kapčiamiesčio sen., Kauknorio vietovė Kapčiamiesčio girioje, apie 0,5–0,6 km į ŠV nuo privatizuotos poilsinės (buvusi pionierių stovykla) vandentiekio bokšto. Šaltinis yra Baltojo Kauknorio, Duobelio, Juodojo Kauknorio ežerų jungiančio upelio kairiajame krante. Jį nesunkiai rasite pavažiavę apie 9 km nuo Kapčiamiesčio, per Kalvius link Kauknorio rajoniniu keliu (asfaltu), netoli (apie 1,5 km) nuo Lenkijos sienos. Pasiekus šioje atokioje, miškingoje vietovėje vienintelių pastatus aptvertame poilsiavietės kieme (kairė kelio pusė) dar pavažiuoti atvedusiu keliu apie 0,5 km į priekį iki tiltelio per upelį, kuris čia teka iš Duobelio į Juodą Kauknorį. Prie tilto nusileidus sankasa iki šaltinio pėsčiomis lieka apie 100 m prieš srovę (į ŠR), kairiajame upelio krante įmintu taku. Kauknorio miškas, eglynų ir mišrių miškų su eglėmis kertinė buveinė (upelio slėnis)

Aplinka

Kauknorio vietovė yra šalies pasienyje su Lenkija, kur Dainavos lygumos pakraštyje plyti smėlėta, ežeringa, miškinga Kapčiamiesčio fluvio-glacialinė lyguma. Iš pietų ir vakarų pusių, nuo pasienio atsidriekia retai apgyvendinti, gausiai šilais apaugę, kauburiuoti ir banguoti smiltynai (fIIIgr, vIV), kurių 120–140 m NN iškeltą reljefą dar labiau pajavirina ilgi, siauri rininiai dubakloniai, užlieti ežerais. Šio vaizdingo šilų krašto pagrindinė puošmena yra didysis Veisiejų ežerynas, kurio vakariniame pakraštyje nuo Veisiejų ežero vakarinės įlankos su Zapsės intaku ties Paveisiejais atsišakoja siauras rininis kloniukas su jame pabirusiais nedideliais Dabočio, Seliovinio, Baltojo Kauknorio, Duobelio, Juodojo Kauknorio ir kitais ežerokšniais. Miškų slepiamas rininis klonis siauras, tik 150 m, vietomis iki 500 m pločio, gilus, net su 10–18 m aukščio šlaitais, daug kur papelkėjusiu (bIV) dugnu. Jame iš nedidelio (0,6 x 0,4 km), bet gilaus (40 m) su aukštais terasotais krantais Baltojo Kauknorio prasideda vandeningas ištakas per Duobelį, Juodąjį. Kauknorį į Niedų ir toliau Baltosios Ančios upeliu nuplukdantis vandens perteklius. Smėlynais srovenančias

tėkmes daugiausia maitina gruntinis vanduo, dėl smėlio gruntų gausos net virš 5 l/s km² išauga požeminis nuotėkis. Supantys smėlynai labai palankūs infiltracinei mitybai ir, surinkę apie 35–45 proc. atmosferinių kritulių vandens, nuo takoskyrų požemiu greitai nutekina link paminėto gilaus su ežerėlių virtine klonio. Srautai girdo ežerėlius, papelkėjimus bei tėkmes, slėniuko šlaituose atveria šlapvietes ir versmes.

Kauknorio šaltinis išsilieja viduryje tarp žemai rinoje tyvuliuojančių Duobelio (112,7 m NN) ir Juodojo Kauknorio (111,1 m NN) ežerų, čia net iki 50 m susiaurėjusiam salpiniame slėniuke, apie 3–5 m nuo upelio vagos (apie 112 m NN). Ištakinga atsiranda iš fluvio-glacialinio (fIIIgr) smėlio sluoksnio, pridengto dumblingu miško durpžemiu, beveik panašiam lygyje su upelio tėkme. Šaltiniavimas vyksta kairiojo aukšto šlaito su gūbriu (iki 130,6 m NN) papėdėje, kiek žemiau pasroviui nuo papelkėjimo Duobelio paežerėje ir jo gale upelio suriestos nedidelės dvigubos kilpos. Ties šaltiniu kairiajame krante nuo pat slėnio viršutinės briaunos iškyla papustytų kopakalvių (vIV) plotas, o dešiniajame nusidriekęs fluvio-glacialinių (gIIIgr) nuogulų įvairus smėlis.

Dabartinė būklė, kaptazas

Betono žiedu kaptuota versmė yra upelio siauroje salpoje, nedideliame šlaito įlinkime, paplautame sufoziniu cirkui. Vanduo išplova ŠV kryptimi nu- teka į čia pat pratekanti guvų upelį, kurio dugnas smėlėtas, padengtas geldelių kriauklėmis, prikrius šakų. Šaltinio žiotyse įleistas apie 1,2 m skersmens betono žiedas, kurio apsemtame dugne, iš šviesaus beveik balto smėlio (fIIIgr), padengto plonu dumblo sluoksniu, smiltis kilnoja nedidukai ištakos ratilai. Jų daugiau palei įleistas į smulkų ir vidutinį smėlį su retu žvirgždu rentinio vidines sienes. Rentinio išorėje duburio dugne ir šlaitelyje yra dar kelios padrėkusios ištakos vietos. Ties versme auga eglės, juodalksniai su lazdyno pomiškiu, yra nuvirtusių ir samanomis padengtų stambių eglės išvartų. Nors nėra nuorodų ir informacijos, bet šaltinis lankomas, semiamas jo vanduo. Nuo vieškelio link jo išmintas takas, vieta neprižiukušlinta, natūraliai šlaite išaugęs miškas.

Vandens fizikinės savybės

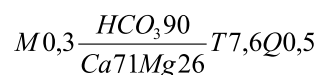
Vanduo skaidrus, bekvapis, švarus. Nėra geležies nuosėdų. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-24) vanduo buvo 7,6 °C temperatūros, neutralus (pH = 7,19). Savitasis elektros laidis (SEL) = 332 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = +208 mV), deguonies (O₂ = 6,01 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turintis mažai mineralinių medžiagų (307 mg/l), jame nedaug chloridų (6,29 mg/l), sulfatų

(9,83 mg/l) ir natrio (2,29 mg/l). Azoto junginių (nitrūtų ir amonio) neaptikta. Nitratų koncentracija labai menka (0,93 mg/l). Vanduo santykinai kietas (minkštas?) (bendrasis vandens kietumas 3,74 mg-ekv/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	307		
Sausoji liekana 180 °C	198		
Bendrasis kietumas		3,74	
Karbonatinis kietumas		3,60	
Nekarbonatinis kietumas		0,14	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	6,29	0,18	4,50
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	9,83	0,20	5,00
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	219,67	3,60	90,00
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,93	0,02	0,50
Kalijonai:			
Natris, Na ⁺	2,29	0,10	2,59
Kalis, K ⁺	0,81	0,02	0,52
Kalcis, Ca ²⁺	54,70	2,73	70,73
Magnis, Mg ²⁺	12,29	1,01	26,17
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,94		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	348		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

Tipas

Krentantis (erozinis), nedidelio upelio salpiniame slėniuke

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Nedidelio vandeningumo, vizualiai 0,5 l/s arba iki 2–3 m³/h debito

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2015